

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam par ciešāku sadarbību starp valstu nodarbinātības dienestiem (VND)”

COM(2013) 430 final – 2013/0202 (COD)

(2014/C 67/23)

Ziņotāja: **Vladimira DRBALOVÁ**

Eiropas Parlaments 2013. gada 1. jūlijā un Padome 2013. gada 8. jūlijā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 149. un 304. pantu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam par ciešāku sadarbību starp valstu nodarbinātības dienestiem (VND)”

COM(2013) 430 final – 2013/0202 (COD).

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētās nodaļa savu atzinumu pieņēma 2013. gada 3. oktobrī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 493. plenārajā sesijā, kas notika 2013. gada 16. un 17. oktobrī (17. oktobra sēdē), ar 174 balsīm par, 1 balsi pret un 1 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1 Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) atbalsta ES valstu nodarbinātības dienestu (VND) tīkla izveidi, jo tas būs pamats, lai salīdzinātu to darbības efektivitāti ES mērogā, apzinātu labas prakses piemērus un sekmētu zināšanu apmaiņu, lai tādējādi stiprinātu pakalpojumu sniegšanas spēju un palielinātu to efektivitāti. Šim tīklam galvenokārt būtu padomdevēja un koordinatora funkcija.

1.2 Komiteja atzīst, ka reģionālā līmenī jau pastāv labi funkcionējošas struktūras, tostarp darba tirgus novērošanas centru tīkli, kas efektīvi veicina stratēģijā “Eiropa 2020” izvirzīto kopējo ES nodarbinātības mērķu sasniegšanu. Tā iesaka Komisijai un dalībvalstīm, pienācīgi ievērojot subsidiaritāti un daudzveidību visā ES, veidot saskaņotākas attiecības starp VND un reģionālajiem novērošanas centriem.

1.3 Ņemot vērā pasākumus, kas paredzēti Jaunu prasmju un darbvietau programmā, EESK atzīst VND svarīgo nozīmi, lai īstenotu prioritātes, kuru mērķis ir stiprināt katru no četriem elastdrošības aspektiem.

1.4 EESK iesaka Komisijai dokumentā skaidri norādīt jaunizveidotā ES VND tīkla saikni ar Nodarbinātības komiteju (EMCO) un precīzi formulēt izstrādāto VND modernizēšanas pasākumu veidu un mērķus, kuriem nevajadzētu būt obligātiem.

1.5 EESK uzskata, ka valstu nodarbinātības dienestu salīdzinošs novērtējums, balstoties uz kvantitatīviem un kvalitatīviem rādītājiem VND darbības efektivitātes vērtēšanai, ir noderīgs sadarbības veids. EESK īpaši atbalsta statistikas rādītāju izmantošanu nodarbinātības dienestu darba un aktīvas nodarbinātības politikas rezultātu un efektivitātes vērtēšanā. Vienlaikus EESK uzsver, ka tādējādi varētu uzlabot darba ņēmēju spēju pielāgoties un reaģēt, lai no jauna iekļautos darba tirgū, kā arī nodrošināt saskaņotākas pārejas iespējas darba tirgū.

1.6 Saistībā ar vienotas sistēmas un deleģēto aktu pieņemšanu EESK iesaka Komisijas dokumentā skaidri noteikt minēto aktu paredzamo saturu. EESK iesaka konkrētāk precizēt priekšlikuma saturu, lai tajā būtu uzskaitīti vienotās sistēmas pamatrādītāji. Saskaņā ar LESD 290. pantu ar deleģētajiem aktiem turpmāk būtu jāpapildina šo pamatrādītāju mazāk svarīgie aspekti.

1.7 EESK aicina Komisiju skaidri noteikt katra partnera pienākumus atbilstīgi 4. pantam par sadarbību. Izskatāmajā priekšlikumā sociālo partneru nozīmi nevajadzētu reducēt tikai uz “asociētajiem partneriem”; tieši pretēji — būtu jāpalielina sociālo partneru ietekme VND modernizēšanas procesā. Priekšlikumā vajadzētu arī norādīt pilsoniskās sabiedrības nozīmi, balstoties uz partnerības principu.

1.8 Vienlaikus EESK iesaka, lai visi iesaistītie dalībnieki sniegtu savu ieguldījumu Eiropas VND tīkla secinājumu un ieteikumu sagatavošanā.

1.9 EESK iesaka Komisijai aicināt dalībvalstis, ja vien tās plāno organizatoriskos modeļus, stratēģiskos mērķus un VND procesus veiksmīgi pielāgot strauji mainīgajai videi, izveidot tehnisku, cilvēkresursu un finanšu sistēmu, lai palielinātu to veikspēju un nodrošinātu, ka tās spēj īstenot jauno multifunkcionālo lomu.

1.10 EESK ir pārliecināta, ka jauno VND pienākumu veikšanai, tostarp aktīvas nodarbinātības politikas jomā, ir vajadzīga atbilstīga veikspēja un finansiāls atbalsts. Arī turpmāk jāpiešķir līdzekļi no Eiropas Nodarbinātības un sociālās inovācijas (EaSI) programmas⁽¹⁾, turklāt finansējums jāparedz ilgākam laika periodam.

1.11 EESK atzinīgi vērtē 2013. gada 3. jūlijā Berlīnē notikušās konferences par jauniešu nodarbinātību secinājumus un saistības, ko uzņēmušies visi tās dalībnieki.

2. Ievads

2.1 Ar stratēģiju "Eiropa 2020"⁽²⁾ visām dalībvalstīm noteikts kopīgs tālejošs mērķis līdz 2020. gadam panākt sieviešu un vīriešu vecumā no 20 līdz 64 gadiem nodarbinātību 75 % apmērā. Būtiska nozīme šā mērķa sasniegšanā ir valstu nodarbinātības dienestiem (VND).

2.2 Nodarbinātības politikas pamatnostādņēs laikposmam līdz 2020. gadam⁽³⁾ atzīts, ka VND ir būtiska nozīme, lai īstenotu 7. ieteikumu "Palielināt dalību darba tirgū" un 8. ieteikumu "Attīstīt kvalificētu darbaspēku". VND vadītāju sanāksmē 2011. gada 23. un 24. jūnijā Budapeštā pieņemtajos secinājumos "Making the employment guidelines work" (Panākt nodarbinātības pamatnostādņu īstenošanu) norādīts uz VND ieguldījumu stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanā.

2.3 Nodarbinātības un darba tirgus politika joprojām ir dalībvalstu kompetencē, un tās ir atbildīgas arī par VND organizēšanu, personāla nodrošināšanu un darbību. Taču pašreizējie dalībvalstu brīvprātīgas sadarbības noteikumi, kas ieviesti 1997. gadā ar neoficiālas VND padomdevēju grupas⁽⁴⁾ izveidi, ir novecojuši un vairs neatbilst ne pašreizējām vajadzībām, ne uzdevumiem. Trūkst mehānisma, ar kuru ātri varētu atklāt neefektīvu darbību un ar to saistītās iespējamās strukturālās problēmas; trūkst arī sistemātiskas informācijas par rezultātiem, kas gūti, izmantojot pašreizējās metodes salīdzinoša novērtējuma un zināšanu apmaiņas jomā.

(1) Eiropas Nodarbinātības un sociālās inovācijas programma (EaSI), kas ietver un paplašina trīs pašreizējo programmu – PROGRESS, EURES un Eiropas mikrofinansējuma fonda "Progress" – darbības jomu.

(2) COM(2010) 2020 final.

(3) Padomes 2010. gada 21. oktobra Lēmums 2010/707/ES par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņēm.

(4) Eiropas Komisijas neoficiālā valsts nodarbinātības dienestu vadītāju padomdevēja grupa (HoPES - Heads of Public Employment Services).

2.4 Arī Nodarbinātības un sociālo lietu padomes (EPSCO) ministru neoficiālajā diskusijā 2013. gada 7. un 8. februārī⁽⁵⁾ Dublinā secināts, ka ciešāka un mērķtiecīgāka VND sadarbība uzlabotu paraugprakses apmaiņu, tāpēc ministri aicināja Komisiju sagatavot sīki izstrādātu priekšlikumu par "salīdzinošās mācīšanās" iniciatīvu.

2.5 Eiropas Komisija 2013. gada 17. jūnijā publicēja priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam, ar kuru turpinās darbs, kas uzsākts ar pamatiniciatīvu "Jaunu prasmju un darba vietu programma"⁽⁶⁾ un 2012. gada "Nodarbinātības tiesību aktu kopumu"⁽⁷⁾, un kurā ierosināts valstu nodarbinātības dienestu sadarbībai piešķirt oficiālu statusu un izveidot Eiropas VND tīklu.

2.6 Šim tīklam vajadzētu darboties no 2014. līdz 2020. gadam saistībā ar stratēģiju "Eiropa 2020". Tīkla darbību izvērtēs un pārskatīs pēc četriem gadiem. Tīkla finansējumu nodrošinās no Eiropas Nodarbinātības un sociālās inovācijas programmas (EaSI) līdzekļiem, bet tā sekretariāta darbību – Eiropas Komisija ar tās rīcībā pašreiz esošajiem cilvēkresursiem.

2.7 Paredzēts, ka ar tīkla palīdzību īstenotais veicināšanas pasākums sekmēs

— stratēģijas "Eiropa 2020" galveno mērķu īstenošanu nodarbinātības jomā,

— ES darba tirgu darbības uzlabošanu,

— darba tirgu integrācijas uzlabošanu,

— ģeogrāfiskās un profesionālās mobilitātes palielināšanu,

— sociālās atstumtības apkarošanu un no darba tirgus atstumto personu integrāciju.

2.8 Priekšlikuma pirmajā apspriešanās Padomē 2013. gada jūlijā vairākums dalībvalstu atzinīgi novērtēja Komisijas priekšlikumu un atbalstīja izvirzītos mērķus. Šaubas tika paustas galvenokārt par savstarpējo saikni ar Nodarbinātības komitejas (EMCO) darbu un tā iespējamo pārklāšanos, Eiropas Komisijas pārāk plašajām pilnvarām, deleģēto aktu saturu un neskaidrībām par finansēšanu.

(5) EPSCO neoficiālā sanāksme Dublinā 2013. gada 7. un 8. februārī.

(6) COM(2010) 682 final.

(7) COM(2012) 173 final.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1 EESK kopumā atbalsta visas Eiropas Komisijas iniciatīvas, ar kurām paredzēts īstenot stratēģijas "Eiropa 2020" mērķus nodarbinātības un darba tirgus jomā, veidot ciešāku sadarbību starp dalībvalstīm, pilnveidot prasmes un tās pielāgot uzņēmumu un darba ņēmēju vajadzībām, un veicināt ģeogrāfisko un profesionālo mobilitāti.

3.2 Ņemot vērā steidzamo situāciju, tostarp dažās dalībvalstīs pieaugošo bezdarbu, jo īpaši ilgtermiņā un jauniešu vidū, EESK atbalsta Komisijas priekšlikumu izveidot Eiropas Valstu nodarbinātības dienestu tīklu, kas būs par pamatu šo dienestu darbības rādītāju salīdzināšanai Eiropas mērogā, labas prakses piemēru apzināšanai un zināšanu apmaiņas veicināšanai, lai stiprinātu pakalpojumu sniegšanas spēju un efektivitāti.

3.3 Ņemot vērā ilgtermiņā risināmās problēmas saistībā ar globālajām pārmaiņām, tehnoloģiju attīstību un darbaspēka novecošanu, kā arī steidzamos īstermiņa pasākumus ekonomikas lejupslīdes seku novēršanai, vairākas dalībvalstis jau uzsākušas VND modernizēšanu, kas noris vairāk vai mazāk veiksmīgi, pārstrukturē un centralizē šos dienestus, paplašina to darbības jomu un cenšas pilnībā izmantot to iespējas.

3.4 EESK uzskata, ka VND obligāti jāpielāgo šādām jaunām norisēm nodarbinātības tirgū: darbaspēka novecošana, senioru un zaļās ekonomikas attīstība, jaunās paaudzes jaunās prasmes un jaunās prasības, IKT un tehniskās inovācijas attīstība, prasmju piedāvājuma un pieprasījuma būtiska neatbilstība.

3.5 VND vienlaikus jāīsteno gan ilgtermiņa, gan īstermiņa uzdevumi. Tiem nekavējoties, elastīgi un radoši jāreaģē uz pārmaiņām attiecīgajā vidē, īstermiņa pasākumi jāapvieno ar ilgtermiņa risinājumiem, kā arī jāprognozē sociālais risks.

3.6 EESK ir pārliecināta, ka jauno VND pienākumu veikšanai, tostarp aktīvas nodarbinātības politikas jomā, ir vajadzīga atbilstīga veikspēja un finansiāls atbalsts. Tomēr šķiet, ka vairākās dalībvalstīs šāda virzība nenotiek, jo īpaši pašreizējos budžeta ierobežojumu un taupības apstākļos. Pašlaik – tieši pretēji – būtu jāpalielina VND darbībai paredzētie resursi, it īpaši cilvēkresursi, lai nodrošinātu kvalitatīvu darba turpināšanu, kas noved pie darba piedāvājumiem. Tos VND, kuru darbība ir efektīva, nākotnē varētu pārveidot par kompetences centriem.

3.7 *Eurofound* – Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonds – 2010. gadā pēc EESK lūguma sagatavoja informatīvu ziņojumu "Aktīvu programmu finansēšana un īstenošana darba tirgus veicināšanai krīzes periodā" ⁽⁸⁾, kurā, pamatojoties uz desmit atlasīto valstu pieredzi, izklāstītas pārmaiņas aktīvas un pasīvas nodarbinātības politikas mijiedarbībā un norādīts, ka samazinās aktivizēšanas pasākumiem paredzēto izdevumu īpatsvars IKP, īpaši valstīs, kurās strauji pieaug bezdarbs.

3.8 Komisijas priekšlikuma mērķis ir, izmantojot *veicināšanas pasākumus* (LESD 149. panta izpratnē), sekmēt dalībvalstu sadarbību, nodrošināt ES darba tirgus efektīvāku darbību un plašāku integrāciju, veicināt ģeogrāfisko un profesionālo mobilitāti un apkarot sociālo atstumtību.

3.9 Jaunizveidotais tīkls īsteno šādas konkrētas iniciatīvas: izstrādāt un ieviest ES mērogā valstu nodarbinātības dienestu salīdzinošas vērtēšanas sistēmas, organizēt savstarpēju palīdzību, pieņemt un īstenot pasākumus VND modernizēšanai un nostiprināšanai būtiskākajās jomās un sagatavot ziņojumus par nodarbinātību.

3.10 Komisijas priekšlikums turpina jau iesākto darbu un pētījumus par VND uzņēmējdarbības modeli, VND snieguma novērtēšanas sistēmām, VND lomu saistībā ar elastdrošību, darbaspēkam nepieciešamo prasmju prognozēšanu un iedzīvotāju pielāgošanos jaunām profesijām.

3.11 EESK ir pārliecināta, ka nākotnē VND darbība vairs nebūs vienkārša rutīna ⁽⁹⁾. VND pakāpeniski jāklūst par multifunkcionālām aģentūrām, kas ES darba tirgū veicina dažādas pārejas iespējas – no mācībām uz pirmo darba vietu, kā arī profesionālās karjeras virzībā. Šiem dienestiem jānodrošina saikne starp darba tirgus dalībniekiem, mudinot tos sadarboties un ieviest jauninājumus, kā arī cieši jāsadarbības ar publiskā un privātā sektora partneriem ⁽¹⁰⁾ un jāgarantē, ka darba tirgus dalībnieku darbība atbilst šajā jomā īstenojamajai politikai.

3.12 Tā kā darba devējiem ir arvien grūtāk atrast un pieņemt darbā vajadzīgos darbiniekus, EESK uzskata, ka VND vairāk jāorientējas uz darba piedāvājumiem, vienlaikus turpinot īstenot

⁽⁸⁾ Skatīt *John Hurly*: "Aktīvu programmu finansēšana un īstenošana darba tirgus veicināšanai krīzes periodā", *Eurofound*, 2010. gads.

⁽⁹⁾ Skatīt "Valstu nodarbinātības dienestu devums stratēģijā "Eiropa 2020" – VND stratēģijas dokuments 2020. gadam", 2012. gads.

⁽¹⁰⁾ Eiropas Komisija ir uzsākusi ES publisko un privāto nodarbinātības dienestu partnerības iniciatīvu PARES, kas ir viena no prioritārajām darbībām, kas minēta 2011. gadā publikotajā paziņojumā "Jaunu prasmju un darba vietu programma".

arī pabalstu maksāšanas funkciju. It īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem bieži vien ir vajadzīgs būtisks atbalsts no VND, tāpēc ir jāstiprina VND un uzņēmumu sadarbība.

3.13 Arī laikā, kad ir augsts bezdarba līmenis, vērojama prasmju piedāvājuma neatbilstība darba tirgus vajadzībām. Ar HoPES tīkla ⁽¹¹⁾ starpniecību VND piedalās debatēs un konsultācijās par prasmju nozīmi ekonomikas un sociālajā jomā. Ir jāsavieno darba un izglītības vide un jāveido kopīga izpratne par kvalifikāciju un prasmēm. Šajā nolūkā VND jāveido partnerattiecības ar dažādām ieinteresētajām pusēm un jānodrošina prasmju piedāvājuma un pieprasījuma līdzsvarotība ļoti sarežģītos vietējā darba tirgus apstākļos ⁽¹²⁾.

3.14 EESK atzīst valstu nodarbinātības dienestu noteicošo lomu katra atsevišķā elastdrošības komponenta īstenošanā. Pētījums par VND lomu saistībā ar elastdrošību ES darba tirgū ⁽¹³⁾, kas balstīts uz labas prakses piemēriem, liecina, ka VND apzinās, ka ir nepieciešama jauna pieeja šiem dienestiem, un ka VND ir pieņēmuši plašu stratēģiju un pasākumu klāstu elastdrošības atbalstam. VND būtu jāturpina centieni stiprināt savu veikspēju, lai īstenotu starpnieka un vērtētāja funkciju elastdrošības jomā.

3.15 EESK uzskata, ka VND prioritāri jāpalīdz personām vai darba ņēmēju grupām, kurām ir visgrūtāk atrast darbu, un cilvēkiem, kuriem ir īpašas vajadzības. Tas attiecas uz ilgstošiem bezdarbniekiem, gados vecākiem darba ņēmējiem, sievietēm, jauniešiem, cilvēkiem ar invaliditāti un migrantiem. Lai to panāktu, ir pilnībā jāpiemēro diskriminācijas apkaršanas noteikumi un jānodrošina to uzraudzība.

3.16 Saistībā ar visā Eiropā notiekošo cīņu ar augsto bezdarbu jauniešu vidū EESK vēlas norādīt, ka VND ir svarīga nozīme, lai īstenotu iniciatīvu par garantiju jauniešiem, un pauž gandarījumu, ka Berlīnē 2013. gada 3. jūlijā notikušajā konferencē par jauniešu nodarbinātību valstu nodarbinātības dienestu vadītāji pauda apņemšanos darīt visu iespējamo, lai veicinātu jauniešu nodarbinātību Eiropā, paaugstinātu dienestu darba efektivitāti un ciešāk sadarbotos ar pārējām ieinteresētajām pusēm ⁽¹⁴⁾.

⁽¹¹⁾ Skatīt *The Case for Skilles: A Response to the Recommendations regarding the Future Role of Public Employment Services under the New Skills for New Jobs Agenda*, valsts nodarbinātības dienestu vadītāju tīkls, 2011. gada septembris.

⁽¹²⁾ Skatīt R.A. Wilson *Anticipating skills needs of the labour force and equipping people for new jobs: which role for public employment services in early identification of skill needs and labour up-skilling?*, ziņojums Eiropas Komisijai. *Danish Technological Institute/ÖSB Consulting/Warwick Institute for Employment Research*, 2010. gads.

⁽¹³⁾ *The role of the Public Employment Services related to 'Flexicurity' in the European Labour Markets*, nobeiguma ziņojums, "Policy and Business Analysis", *Danish Technological Institute/ ÖSB Consulting/Tilburg University/Leeds Metropolitan University*, 2009. gada marts.

⁽¹⁴⁾ Konference par jauniešu nodarbinātību (*Konferenz zur Jugendbeschäftigung*) Berlīnē 2013. gada 3. jūlijā, HoPES tīkla ieguldījums.

4. Īpašas piezīmes

4.1 Kā norādīts izskatāmajā lēmuma priekšlikumā, Eiropas valstu nodarbinātības dienestu tīklam vajadzētu cieši sadarboties ar Nodarbinātības komiteju (EMCO) un sekmēt tās darbu, informējot to un iesniedzot ziņojumus par nodarbinātības politikas īstenošanu. EESK uzskata, ka lēmuma tekstā skaidri jānorāda šā tīkla padomdevēja funkcijas un tā saikne ar Nodarbinātības komiteju. Tīklam būs padomdevēja un koordinatora funkcija, un tā izveide nekādā gadījumā nav uzskatāma par VND struktūru vai sociālo sistēmu saskaņošanas pasākumu.

4.2 EESK nevar ignorēt faktu, ka reģionālā līmenī jau pastāv labi funkcionējošas struktūras, tostarp reģionālie darba tirgus novērošanas centru tīkli, kas efektīvi veicina stratēģijā "Eiropa 2020" izvirzīto kopējo ES nodarbinātības mērķu sasniegšanu.

Lai VND un novērošanas centru starpā nodrošinātu saskaņotākas attiecības, EESK vērs uzmanību uz to, ka nepieciešams:

- a) noteikt kārtību, kādā publiskā sektora reģionālās nodarbinātības uzraudzības centri, kas atrodas reģionu tiesā pakļautībā, var piedalīties Eiropas tīklā;
- b) izveidot labākas saiknes starp reģionālo nodarbinātības novērošanas centru Eiropas tīklu un Eiropas VND tīklu;
- c) noteikt kārtību, kādā privātā un publiskā sektora reģionālie nodarbinātības novērošanas centri, kas neatrodas tiesā reģionu pakļautībā, bet kas darbojas atbilstoši to norādēm un īsteno to mērķus, var kļūt par Eiropas tīkla dalībniekiem un iegūt pie tā piekļuvi;
- d) citi pasākumi ar mērķi uzlabot visu esošo struktūru darbību un to savstarpējās saiknes, lai izmantotu visus pieejamos instrumentus nolūkā iesaistīt visus pārvaldes līmeņus un rīkoties visos līmeņos — valsts, reģionālajā un vietējā.

4.3 Finansējumu, ar ko paredzēts paplašināt VND savstarpējo sadarbību, piešķirs no Eiropas Nodarbinātības un sociālās inovācijas programmas (*EaSI*) 2014.–2020. gadam sadaļas "PROGRESS". Izskatāmais tiesību akta priekšlikums neietekmē budžetu, un tam nav nepieciešami papildu cilvēkresursi. Attiecībā uz projektiem, kurus izstrādājis VND tīkls vai kuri paredzēti zināšanu apmaiņas pasākumiem un pēc tam īstenoti atsevišķos VND, dalībvalstīm ir pieejams Eiropas Sociālā fonda (ESF), Reģionālās attīstības fonda (ERAF) un pamatprogrammas

“Apvārsnis 2020” finansējums. EESK skatījumā vissvarīgākais ir panākt, lai arī turpmāk tiktu piešķirti līdzekļi no struktūrfondu, lai finansējums būtu paredzēts ilgākam laika periodam. Jauno VND pienākumu veikšanai, tostarp aktīvas nodarbinātības politikas jomā, ir vajadzīga atbilstīga veiktspēja un finansiāls atbalsts.

4.4 Priekšlikuma 3. pantā uzskaitītas tīkla iniciatīvas.

- 3. panta 1. punkta a) apakšpunktā noteikts, ka tīkls izstrādā un īsteno uz pierādījumiem balstītas Eiropas mēroga valstu nodarbinātības dienestu salīdzinošās vērtēšanas sistēmas, pamatojoties uz kvantitatīvu un kvalitatīvu rādītāju izmantošanu VND snieguma novērtēšanai, un vāc pierādījumus ar mērķi izveidot pienācīgu savstarpējas mācīšanās mehānismu.
- EESK atbalsta šajā punkta minēto. Komiteja uzskata, ka valstu nodarbinātības dienestu salīdzinošs vērtējums, balstoties uz kvantitatīviem un kvalitatīviem rādītājiem VND darbības efektivitātes novērtēšanai, ir noderīgs sadarbības veids. EESK īpaši atbalsta statistikas rādītāju izmantošanu nodarbinātības dienestu un aktīvas nodarbinātības politikas rezultātu un efektivitātes vērtēšanā. Ieguldījuma rādītājus (piemēram, budžetu) vajadzētu drīzāk izmantot kā konteksta rādītājus. Citi rādītāji, kurus EESK uzskata par atbilstīgiem, ir šādi: reģistrēto personu skaits (katrā valstī), starpnieku kopskaits un to skaits uz vienu kandidātu, darba atsākšanas un tās noturīguma rādītāji pēc trim un sešiem mēnešiem, vidējais bezdarba perioda ilgums, darba vietu piedāvājuma un pieprasījuma atbilstības līkne, nodarbinātības ilgums un nodarbinātības veids pēc aktīvas nodarbinātības politikas programmas pabeigšanas, apmācībā iesaistīto darba ņēmēju īpatsvars, izmaksas, ES vai trešo valstu darba ņēmēju skaits.
- Prioritāra uzmanība jāpievērš darba ņēmējiem, kuri ir visvairāk attālināti no darba tirgus, jāizvērtē un jāsalīdzina nodarbinātības dienestu darba rezultāti reģionos, kuros ir līdzīgi bezdarba un ekonomikas dinamikas rādītāji.
- 3. panta 1. punkta c) apakšpunktā paredzēts, ka tīkls pieņem un īsteno koncepciju VND modernizēšanai un stiprināšanai būtiskākajās jomās.

EESK iesaka precizēt šā apakšpunkta redakciju, lai būtu pilnīgi skaidrs, ka VND tīklam faktiski būs tikai padomdevēja funkcija. EESK uzskata, ka tajā arī jāprecizē, kādiem vajadzētu būt VND modernizēšanai paredzētajiem pasākumiem un to mērķim. EESK uzskata, ka tie nekādā gadījumā nedrīkstētu būt obligāti.

4.5 4. pantā par *sadarbību* norādīts, ka tīkls sadarbojas ar darba tirgus ieinteresētajām personām, tostarp citiem nodarbinātības pakalpojumu sniedzējiem, un veic informācijas apmaiņu.

EESK skatījumā šajā punktā skaidrāk jānosaka katras ieinteresētās personas funkcija.

4.5.1 EESK īpaši uzsver, ka sociālie partneri ir galvenie darba tirgus dalībnieki un ka tiem ir būtiska nozīme VND modernizēšanas procesā, un tāpēc jaunajā struktūrā tiem jāparedz pienācīga vieta. Savā darba dokumentā par sociālo partneru lomu VND pārvaldības procesā, īpaši krīzes laikā, Starptautiskā Darba organizācija, balstoties uz četru ES dalībvalstu piemēru, skaidri norāda, ka izmaiņas VND struktūrās maina arī sociālo partneru lomu, līdzdalību un ietekmi. Piemēram, Austrijā, sociālo partneru rīcības noteikumi tiek paplašināti, savukārt Vācijā un Dānijā to ietekme samazinās un tiem ir vairāk padomdevēja nekā koplēmumu pieņēmēju funkcija. Apvienotajā Karalistē vēsturisku iemeslu dēļ sociālo partneru institucionāla līdzdalība nepastāv⁽¹⁵⁾. Tāpēc EESK atzinīgi vērtē virkni ES sociālo partneru iniciatīvu kopīgas darba programmas ietvaros⁽¹⁶⁾.

4.5.2 Šajā sakarā EESK secina, ka ar Komisijas jauno lēmumu 2012/733/ES par EURES situācijas attīstība nav labvēlīga. Darba ņēmēju brīvas pārvietošanās jautājumu konsultatīvās komitejas aprīļa sanāksmē⁽¹⁷⁾ sociālo partneru pārstāvji pauda nopietnas bažas par to, ka sociālie partneri tiek uzskatīti par asociētajiem partneriem un tādejādi samazinās to nozīme.

4.5.3 EESK vairākos atzinumos ir atbalstījusi Komisijas aicinājumu veidot visu ieinteresēto pušu partnerību, lai sekmētu darba vietu radīšanu, paaugstinātu nodarbinātības līmeni, attīstītu prasmes un apkarotu sociālo atstumtību. Jautājumā par Eiropas jauniešu augstā bezdarba līmeņa apkarošanu EESK uzsvērusi izglītības iestāžu, padomdevēju aģentūru un pilsoniskās sabiedrības organizāciju (jauniešu organizāciju, sieviešu apvienību, cilvēku ar invaliditāti atbalsta organizāciju u.c.), ģimenes un indivīdu nozīmi, jo tas ir vienīgais veids, kā kopīgi un pilnībā pārvarēt pašreizējo situāciju ES darba tirgū.

4.5.4 EESK atzinīgi vērtē nodarbinātības dienestu partnerības izveidi (PARES)⁽¹⁸⁾ dialoga veicināšanai ES mērogā, lai tādejādi sekmētu pārejas iespējas darba tirgū. Tā kā darba tirgus kļūst arvien sarežģītāks, visiem nodarbinātības pakalpojumu sniedzējiem ir jāsadarbojas. EESK atbalsta arī Eiropas Komisijas programmu “Dialogs starp valstu nodarbinātības dienestiem”, kas paredzēts minēto dienestu savstarpējas mācīšanās atbalstam.

⁽¹⁵⁾ J. Timo Weishaupt, *Labour Administration and Inspection Programme: Social Partners and the Governance of Public Employment Services: Trends and Experiences from Western Europe*, 2011. gads.

⁽¹⁶⁾ Neatkarīga vienošanās par iekļaujošu darba tirgu (2010. gads) balstīta uz kopīgu analīzi par darba tirgus faktoriem (2009. gads).

⁽¹⁷⁾ Skatīt 2013. gada 12. aprīlī Briselē notikušās darba ņēmēju brīvas pārvietošanās jautājumu konsultatīvās komitejas sanāksmes protokolu.

⁽¹⁸⁾ PARES ir viens no Komisijas atbalsta pasākumiem Jaunu prasmju un darba vietu programmas ietvaros, lai veicinātu elastdrošību.

4.6 Saskaņā ar 7. pantu par *vispārējas sistēmas pieņemšanu* Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus atbilstīgi izskatāmā priekšlikuma 8. pantam attiecībā uz salīdzinošās vērtēšanas un savstarpējas mācīšanās iniciatīvas īstenošanas vispārējo sistēmu, kā tas paredzēts 3. panta 1. punktā. Kopumā EESK atbalsta deleģēto aktu izmantošanu, lai veiktu izmaiņas atsevišķos noteikumos par salīdzinošās vērtēšanas un savstarpējas mācīšanās iniciatīvas īstenošanas vispārējo sistēmu. Taču būs vajadzīga papildu informācija, lai noskaidrotu, kādus noteikumus varēs konkrēti grozīt ar šiem deleģētajiem aktiem. EESK iesaka konkrētāk precizēt priekšlikuma saturu, nosakot vienotajai sistēmai sīkāk izstrādātus pamatrādītājus. Saskaņā ar LESD 290. pantu ar deleģētajiem aktiem turpmāk būtu papildina šo pamatrādītāju mazāk svarīgie aspekti.

4.7 Izskatāmajā priekšlikumā norādīts, ka Komisijas jaunās iniciatīvas papildinās VND sadarbību *EURES* tīklā atbilstīgi Līguma 45. un 46. pantam. EESK uzskata, ka teksta redakcijā nepārprotami jānorāda jaunizveidotā VND tīkla un *EURES* sinerģija⁽¹⁹⁾. Jaunizveidotajam VND tīklam vajadzētu atbalstīt *EURES* pilnvaru paplašināšanu un tā būtisko nozīmi, lai nodrošinātu prasmju atbilstību ES darba tirgus vajadzībām un lai veicinātu mobilitāti ES robežās. Tīkls var sadarboties arī ar citām organizācijām, piemēram, profesionālās orientācijas aģentūrām.

Briselē, 2013. gada 17. oktobrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Henri MALOSSE

⁽¹⁹⁾ Skatīt OV L 328, 28.11.2012., 21.–26. lpp.